

Намозда қироатда хато қилиш масаласи

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ، نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّ أَنفُسِنَا، وَسَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مِنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضْلِلٌ لَّهُ، وَمَنْ يُضْلِلُ فَلَا هَادِيٌ لَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدَهُ وَرَسُولَهُ

Саудия Арабистони собиқ муфтийси, аллома Ибн Боз раҳимаҳулоҳга савол беришди:
س : أَفِيدُكُمْ أَنِّي إِمَامُ مَسْجِدٍ فِي إِحدَى ضَواحِي الرِّيَاضِ ، وَالْمُشْكَلَةُ أَنِّي ضَعِيفٌ التَّحْوِيدُ فِي الْقِرَاءَةِ
وَكَثِيرُ الْخَطَا ، وَأَنَا أَحْفَظُ مِنَ الْقُرْآنِ ثَلَاثَةً أَجْزَاءٍ مَعَ بَعْضِ الْآيَاتِ فِي بَعْضِ السُّورِ ، وَأَنَا خَائِفٌ عَلَى
ذَمَّتِي ، فَأَرْجُو إِفَادَتِي هَلْ أَسْتَمِرُ فِي الْإِمَامَةِ أَمْ أَسْتَقْبِلُ؟

Савол: Мен Риёз шаҳрининг четидаги бир масжиднинг имомиман. Муаммо шундан иборатки, менинг қироатдаги тажвидим яхши эмас ва хатоларим кўп. Мен уч пора билан яна баъзи бир сураларнинг баъзи ояларини ёдлаганман. Мен вазифам-зиммам учун қўрқяпман ва менга қуидагини хабар беришингиздан умид қиласман: имомликда давом этайинми, ёки ишдан бўшайинми?

ج : عَلَيْكَ أَنْ تَحْتَهَدْ فِي حَفْظِ مَا تَيْسِرَ مِنَ الْقُرْآنِ وَتَحْوِيْدِهِ وَأَبْشِرْ بِالْخَيْرِ وَالْإِعْانَةِ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا
صَلَحَتْ نِيَّتُكَ وَبَذَلْتَ الْوَسْعَ فِي ذَلِكَ؛ لِقُولَ اللَّهِ سَبَحَانَهُ : وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا وَقُولَ
النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : الْمَاهُرُ بِالْقُرْآنِ مَعَ السَّفَرَةِ الْكَرَامِ الْبَرَّةِ وَالَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَيَتَعَنَّتُ فِيهِ وَهُوَ
عَلَيْهِ شَاقٌ لِهِ أَجْرٌ وَلَا نَصْحَكَ بِالْاسْتِقَالَةِ بَلْ نَوْصِيكَ بِالْاجْتِهَادِ الدَّائِمِ وَالصَّابَرَةِ وَالصَّابَرَةِ حَتَّى تَنْجُحَ فِي
تَحْوِيْدِ كِتَابِ اللَّهِ وَفِي حَفْظِهِ كَلَهُ أَوْ مَا تَيْسِرَ مِنْهُ وَفَقْكَ اللَّهُ وَيُسْرًا أَمْرُكَ

Жавоб: «Сизга қўлдан келгунча (муяссар бўлгунча) Қуръон ёд олишда ва унинг тажвиди(ни ўрганиш)да тиришиш лозим бўлади. Агар ниятингиз солиҳ бўлса ва бу ишда ҳаракатингизни баҳшида қиласангиз, сиз Аллоҳ Азза ва Жалладан бўладиган эътибор (ёрдам) билан хушхабарланинг. Чунки Аллоҳ Таоло:

وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ تَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا

«Ким Аллоҳдан қўрқса-тақво қиласа, Аллоҳ унинг ишида енгиллик қилиб беради», деган (Талок сураси, 4-оят). Ҳамда Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам айтдилар: «Қуръонни маҳорат билан ўқийдиган киши карамли ва итоатли элчи (фаришта)лар билан бирга бўлади. Ҳижжалаб (қоқилиб) қийналиб ўқийдиган киши учун эса икки ажр бор» (Муслим ривояти, №798, Оша розияллоҳу анхудан). Ҳамда биз сизга ишдан бўашашни маслаҳат бермаймиз, балки Аллоҳнинг Китоби тажвидида муваффақиятта эришишингиз ва Қуръоннинг ҳаммаси ёки сизга муяссар бўлганини ёдлаб олишингиз учун доимий тиришиш, сабр ва сабрда мусобақалашишни сизга васият қиласиз. Аллоҳ сизга ёрдам берсин ва ишингизни осон қиласин!»

Саҳиҳул-Бухорийда Абу Ҳурайра розияллоҳу анхудан ривоят қилинади, Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам айтдилар:

"يَصْلُونَ لَكُمْ، إِنْ أَصَابُوا فَلَكُمْ وَهُمْ، وَإِنْ أَخْطَأُوا فَلَكُمْ وَعَلَيْهِمْ". رواه البخاري و أحمد و اللفظ له.

Маъноси: «Сизларга имомлар намоз ўқиб берадилар. Агар тўғри ўқисалар, сизлар ҳам намозингизнинг савобини оласизлар, улар ҳам. Агар хато ўқисалар, сизлар савоб оласизлар, гуноҳни улар олади».

Имомнинг хатосида унинг орқасида турувчиларга зиёни йўқлигига ва шундай имом орқасидан намоз ўқиш жоизлигига яна мисол қилиб Ибн Масъуд розияллоҳу анху Усмон розияллоҳу анхунинг орқаларидан сафарда тўрт ракаат ўқиганликларини келтирсан бўлади. Ибн Масъуддан: «Сиз Усмонни (сафарда қаср ўқимагани учун) танқид қилиб ўзингиз яна тўрт ракаат ўқидингизми?» деб сўрашганида, Ибн Масъуд: «Ихтилоф қилиши ёмон» деб жавоб бердилар. Буни Абу Довуд «Сунан» (1/307/1960)да ривоят қилганлар. Ибн Ҳажар раҳимаҳуллоҳ «Саҳихула-Бухорий»нинг шархи бўлмиш «Фатхул-Борий»да буни келтирганлар. Бунинг санадини Албоний сахиҳ деганлар.

Имом Муслимнинг «Саҳиҳ»ларида (№1707) ва Имом Аҳмаднинг «Муснад»ларида Ҳудайн ибн ал-Мунзир Абу Саасаандан ривоят қилинадики, Валид ибн Уқба бомдод намозини маст ҳолатда бошқарган. Аҳмад ривоятида (1/144/1229) бомдодни тўрт ракаат ўқигани айтилган (Шуъайб Арнаут уни Бухорий ва Муслим шартларига кўра сахиҳ деган). Ваҳоланки, саҳобалар, хусусан, Абдуллоҳ ибн Масъуд унинг ортидан туриб, унга эргашиб намоз ўқишган. Ҳофиз Ибн Ҳажар «Фатхул-Борий»да Умар розияллоҳу анху шомни қироатсиз ўқиб қўйганлари ҳақида ривоятни келтирадилар. Кейин намоздан сўнг у кишига бу ҳақда айтишганида, Умар: «Қироатсиз намоз, намоз эмас» деб намозни бошқатдан ўқиганлар. Эътиборли жойи шуки, ортларидан саҳобалар индамай намоз ўқиган ва танбехни намоздан сўнг айтишган.

Аллоҳ Таоло Бақара сурасининг 286-оятида мўминлар тилидан шундай дейди:

«Эй Роббимиз! Агар унутсан ёки хато қилсан, бизни азоблама».

Ибн Аббос розияллоҳу анхумо айтадилар: «Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам айтдилар: «Аллоҳ менинг умматимга хато қилиши, унумтиши ва мажбуруллик (ҳолатидаги ишлари)ни кечирди»» (Ибн Можа ва Ҳоким ривоят қилишган).

Баъзилар айтиши мумкинки: «Қироат (ёки «Фотиха» сураси) намозда руқн (усиз намоз бўлмайди). Агар қироат хато бўлса, унда намоз бузилади». Бунга жавоб бериладики, агар қироат умуман намозда бўлмаса, унда намоз намоз бўлмайди. Лекин хато билан бўлса, намоз дуруст, лекин камчилик билан бўлади. Хатодан ҳеч ким ҳоли эмас, ҳатто қорилар ҳам хато қиласи. Саудия Арабистонидек мамлакатнинг пойтахти бўлмиш Риёзнинг бир четидаги масжид имоми тажвидда қўп хато қиласа, бизнинг диёримиздаги масжидларга нима десак бўлади? Хатосиз ўқийдиган имомлар оз.

«Қироатда хато бўлиб орқада турувчи одам Қуръоннинг маъноси бузилишини билса, унинг намози бузилади, билмаган одамники бузилмайди», деган гапга шундай жавоб бериш мумкин. Қуръоннинг маъноси бузилганини билиш учун етти қироат ва тафсирнинг олими бўлиши лозим. Чунки, масалан, «малики явмииддин» оягининг ўзида тўрт хил қироат бор: «Малики», «маалики», «малиики», «маликии». Ибн Аббос розияллоҳу анхумо «Каҳф» сурасининг бир оятида «каафирон» сўзини қўшиб ўқирдилар: «Ва аммал-ғулааму факаана каафирон».

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам айтдилар: «Бу дин енгилдир. Бирон бир одам динни қийинлаштирса, у (дин) унинг устидан албатта ғолиб келади...» (Имом Бухорий (1/69/38) ва Насорий (15/241/4948) Абу Ҳурайра розияллоҳу анхудан ривоят қилишди).

سَبَحَنَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، أَشَهَدُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوَبُ إِلَيْكَ .

Манба: [Тавхид форуми](#)